

קניגסברג

שאול

ט"ז ב' שבט ה'תרפ"ח

1918 - 1942

עברו כמעט 13 שנה מאז שנפגשנו לראשונה. אנחנו עמדנו
אז על סף חיינו ובראשית הכירנו את המרחש סביבנו.
התקופה הזאת בגרמניה לא הצביעה על דרך משותפת ציונית דוקא. ורבים
פרשו מהדרך.

נושאי כל חברה הם האנשים המזדהים בשלמות עם תפקידיהם לחופכים אותם
לקבינם. שאול היה אחד מאלה. כמשך זמן קצר סצא את מקומו על סנת לה-
פעיל בו את מלוא כוחותיו. אנחנו היינו הדור הראשון בתנועה אשר קבל
חינוך שוטרי ואשר לזה את התנועה מראשית ימיה. אנחנו היינו הכרוסטר
לכל תנועה רעיונית ומעשית בחיי התנועה. וכך נזקקנו סחוויה אל תוויה
שהיינו אנוסים להשקיע בהן את כל כוחותינו. בויכות על קו חיינו הקשנים
היה טורגש כי באנו מעולמות שונים: שאול היה האדם אשר יותר סכולנו
הדגיש את הסגנון הפרולטרני של החיים ואשר שאף להגשימו בתנועה. כבר
בגיל צעיר היה עסיר בידיעות על הפרולטריון, על עניו ומצוקותיו, +
אולי קורב מדי ומוקדם מדי הכיר את חיי המעמד הזה שבמהרה גם הוא
השתייך אליו. הוא הכיר את מלחמתו, ודרישותיו וזוי אותם לא בתור משקיף
מהצד. בגילו הצעיר היה, אטנם לא באופן אקטיבי, שותף למלחמתו השולישית
של המעמד.

בתקופה הזאת לא ההכרה ולא הדעת היו מוריו בהכרת הצדק ואי-הצדק אלה
הרגש. הרגש הראה + לו בעליל את השמחה הסדוכאת על ידי האלמות, את
המורט הממור על ידי הדלות ואת השלטון אשר סמלו היה אלת הגומי. את
כל אלה הוא חש היטב בה בעת שרבים מאתנו ארגנו את שיוליהם הראשונים
אל משכנות-העוני כברלין על סנת לראות את אמת החיים מקרוב.

כה בעת סכולנו נהננו מזכות הלמוד היה הוא בין הראשונים שהיו מוכרחים
להחליף את ביה"ט בעבודה. עבודתו סמלה את הניצול האכזרי ביותר של
בני-הנעורים. אני זוכר עוד היטב את שספר לי לעיתים קרובות על תנאי
עבודתו ובלכי קנאתי בו על הזכות שנפלה בחלקו.

לנו עוד ניתן פנאי ללימוד ולספר בזמן שהוא היה אנוט ללחום עליהם.
במהרה הכרנו בכל את רצונו המחוטל של שאול, התמדתו וטלות הנפש שלחאר
ההתגברות שהתגלו בתקופה כה מוקדמת ואשר היו לנו לסמל. אם כי שאול
לא הגיע תמיד לשורשי הדברים הדרין אותו בסחון חזיותיו, שהיו תפניז
בהירות וטבעיות.

בשנים הקריטיות לפני ההפיכה בגרמניה היינו עוד ילדים בשדה הפוליטי.
מי מאתנו ידע לאיזה הכרעה הוטלנו. מי מאתנו יכול היה להעריך גוד

את חזונה של הארב שעליה היו מוטלים המאורעות הפוליטיים בגרמניה, אשר את מטמעותם גלה לנו רק ההוה. אז ידענו רק כי הפשיזם הוא גויבה בנפש של תנועת הטועלים והיהדות. אנחנו ראינו איך הכח הזה גדל בדרך דיטונית מיום ליום. אך עוד נבצר מאתנו לדעת אז למה פעלה תנועת הטועלים ות כוחותיה במלחמה הזאת, אבל אנחנו ראינו את הקרב שהתנהל בקנה-מדה קטן וגדול כרחוב. ואם גם עוד עמדה הטאלה עד כמה מותר לנו להשתתף במלחמה פוליטית זאת, הרי למעשה היינו שותפים לה תמיד. לא היה מקום בו נעדרנו. חזיותינו האמוציונליות החזקות ביותר שרשן בימים ההם. חזיות אלות-הגומי אשר שפרו על שקט וטדר במדינה, ויריות מקליבר שונה שתפקידן היה לשכנע את המתנגד, אחת לנצח. ואנו תמיד בכל אלה. חשמה הזאת שהיתה חריפה ולא נשמעה לשני פנים, הוחדרה לתוכנו אחת לתמיד.

שאל מעולם לא נעדר. לעיתים קרובות יצאנו יחד, שרנו את ה"אינטרנציונל" צעקנו יחד עם אחרים "הלאה המטלה!" ו"הלאה הפשיזם", רצנו דרך רחובות נדחקנו ונחטפנו. אבדנו איש את רעהו בערכוכיה על מנת להפגש שנית לאחר שעות. המניעים היו כאן: ההתלהבות ויצר החזיות. ודחיפה ל לעסקנות פוליטית מוגברת. עם כל אחת מהחזיות האלו הוכרר לנו יותר הכרח ההשכלה הפוליטית בזמן שרצו מתוך כוונת חינוכיות מטוימות למנוע מאתנו הסברת דברים רבים, באו החיים ובעצמם העשירו אותנו בשטחים אלה מאד. היה זה שאל שהעמיד בסורותינו את תביעת ההשכלה הפוליטית בזמן טבעיות כלליות עוד היו צריכות לעניין אותנו. הוא רצה לדעת יותר על המתרחש. הוא היה בין הראשונים אשר הכירו שרוגרס. פוליטיות למרות שאלה אונן מוסיפות הרבה להטברה הפוליטית. המניע או הדחיפה התמידית שלו היתה לדעת את גובי הדעות. אך בזמן שהיתה כבר מנת חלקנו ההכרה הפוליטית היו כל המורעות האלה כבר היסטוריות. תנועת הטועלים על תנועותיה היתה כבולה בידיה וברגליה. אף הזכרונות נשארו בנו ערים לתמיד.

יחד עם ההפיכה בגרמניה החלה תקופת חדשה פצץ גם ליהדות הגרמנית. תקופה זו העמידה בפני התנועה הציונית תפקידים קשים ובלתי משוערים. תנועתנו עמדה תחת אותן הסיסמאות אך בטכנה מתמדת של ירידה למחתרת. היה צורך בחיפוש דרכים חדשות שתאמנה לתביעות התקופה. ודוקא בתקופה זאת קבלנו את הטלתנו המהפכנית סוציאליסטית הראשונה ועסקנו

כמוטבי היסוד של המרכסיזם. לשאול היתה תקופה זאת קצרה באופן יחסי. הוא כבר התכוון לעליה. למרות שהתקופה היתה קצרה כל כך היא נתנה לנו את ההוכחה הכרורה ששאל מתאים לתנאים הנתונים של עבודת התנועה. הוא היה ראוי לאסון מלא ואפשר היה לסמוך עליו בכל. זכורות לי שיחות רבות אשר בהן הובלטו קווי האופי של שאול, אותם הערצנו. הוא היה שפוט האדם המתאים לעבודת המחנכת. אדם בעל כח והתמדה, נוצר לטובו ובאסון לענין ולתנועה תמיד. התפעלותנו לא היתה רק לעצם העובדה כי יש עוד אנשים מסוגו אלא גם לשאלה, איך הצליח בתקופת חיים כה מוקדמת להבשיל בו את הכוחות האלה.

שאלת עלייתו העלתה את הכעיה שאם נכון הוא שאנשים כשאול יעזבו את התנועה בו בזמן שהשפעתם על התנועה סכרעת. אבל לא עלינו היתה מושלת תמיד ההכרעה, כי גם מפנסים אובייקטיביים קובעים כתנאי חייך של הגדום. וכך עלה שאול לעין-חרוד. הוא עזב את התנועה בתקופה כשאיש מאתנו לא היתה לו אפשרות רעיונית או נפשית להיות באסן לתנועה בכל מצב. אבל את המעשים אשר היו קרובים לשאול, לותה ההרגשה הכרורה, שהוא ישאר באסן לתנועה ושיתאחד אתנו טוב ככל אשר יהיה. לא יכולנו אלא להאמיך לאדם אשר גיטתו היתה לנו תמיד לסמל.

שאל חדר אל עולם אשר אנו שמענו עליו רבות ואשר על אף זאת נשאר לנו בלתי ידוע עד שכל אחד מאתנו, בעצמו, זכה להכירו. הוא התמצא מהר. ולאחר זמן קצר קבלנו ממנו מכתבים, תאורי חייך ועבודתו. העובדה שאנחנו הצלחנו, במדה מסוימת, לחיות את עולמו מראה עד כמה ריאליסטיים, רבי צבעים, וחיוניים היו התאורים האלה. אך על אף זאת וכגלל דה הגבלות הצנזורה, המרחק, הזמן, ושוני העולמות בהם חיינו, הלך ובהרס הבסיס המשותף לחילוף מכתבים זה. אפשרויות ההכנה ביננו קטנו והצטמצמו, אך בדרך המשותפת בעבר. אבל על אף זאת הוכיח לי בקורי בארץ ב-1936 מה חזק הקשר ביננו. מבלי להרגיש את המרחק יכולתי לחדש מיד את קשרי האישיים אליו. שמעתי ממנו אחר הפצרות רבות, עד כמה קשה היתה מלחמתו ומה גדולים הקשיים, להגיע אחרי חיים במשך שנתיים במסגרת אחרת, טוב לתנועה ולגרעין. הוא היה צנוע מדי, כדי להראות בטפוריו את השגיו, הוא, אך דוקא את זאת רציתי למסור לחברי בגרמניה. מה שהסמיט מספוריו, הראו לי חייך בגרעין אשר דברו בעדם. חריף וחמור עמד בין החברים באסן

לתפיסתו, כלי שטרות העמיד בעיות קימות, והראה את שתרונותיו לתן.
לפעמים היתה גינתו לאנשים הטובים אותו חמורה מדי. גינתו הקטנה
לאנשים להתקרב אליו. ולתפוש בעומקן את שרשי מחשבותיו, ועל כן לא
היה גדול חוג חבריו האישיים. אך מי שהצליח להכירו בגע וידע להתקרב
אליו מצא בו אדם וחבר נאמן במאד. בו היו מושגים על הווסת עזרה ללא
תנאי וחברות ללא סייג. ואני יכול אולי, למסבפפפפפפפפפי לחשוב את עצמי
בין המעטים אשר ניתן להם, להכיר ולחיות את גודל נפשו.
קשריו לחברי גדודו אשר עזב, היו חזקים במדה יוצאת מהכלל. רבות ש
משיחותינו הוקדשו לסלילת דרך הגסטמו של הגדוד. הוא לא בלאה מלקבוע
את כל הפרטים הקטנים ביותר. בגורלי נפל אז, לחזור לגרמניה, על מנת
להמשיך שם בעבודה. לקחתי אתי את הבטחתו שגדודנו יוכל בארץ להצטרף
לקבוצ ג'. הבטחה זו שמשה לגדוד סעד עיקרי להכשרה נוספת וחדשה לקראת
חיי קבוצ בארץ. מי מאתנו שיער אז עד כמה קלקלה לנו ההתפתחות הכללית
את התכנית הזאת, בפרוץ המלחמה היה זה הוא שבטא את צערו העמוק על
שכל האפשרויות להעברת גדוד "דרור" לקבוצ, אבדו ועל כך שחלק מאנשיו
נפוצו לכל חלקי התבל, מבלי למצוא שם את מקומם. היה זה הוא אשר בש
את ההרגשות הללו, למרות שהמרחק בינו לבינם היה גדול יותר, מאשר
ביני לבינם. יותר מסנתיים עברו עד שנפגשנו שנית, והפעם כבר בקבוצ.
במהרה הכרתי שהכרתי את שאול אינה צריכה להשתנות. הקוים האופייניים
בעמידתו התבלטו כך, כאשר הכרתים מזמן. ולעיתים קרובות עכדנו יחד,
הוא היה תמיד מוכן לעזור. הוא הבין היטב מה טובה הוא העולם ממנו
כאתי עכשיו, על מנת למצוא את דרכי בקבוצ. התפקידיים בקבוצ העמידונו
במקומות טובים, הפגישות נעשו פחות תכופות, אך הן העמיקו ביותר.
בפגישותינו חטתי תמיד את כח רצונו, אשר כונו לדרך לעתיד. נפגשנו
אחר שתקופה מכרעת ועשירה עברה על ידינו. קוי החיים היו מתוחים וחדות,
וחיי היום יום הוכיחו לנו כל זאת מחדש. ואם כי למלחמה הפוליטית בארץ,
אין אותם ההקיפים כמו בחו"ל, הם בותנים הזדמנות מספקת להוכחת עמידתו
וגינתו של האדם בהם. פה ראיתי את המשכם של קוי אופיו שהתבלטו כששאלו
באור על יד המטרה והוכה, על טעמו על זכויותיו כטועל בעל הכרה.

אלות הגומי התחלפו מאז באלות עץ, הן יותר אכזריות, אנחנו כאן רץ
"בני שיבט" המדיט הכתולים הפכו שחורים אך הדבר במהותו נשאר כשהיה.
אנחנו עמדנו בפתח התמודדות גדולה ובה הלכנו שלובי זרוע.

ועוד איבני תופס שהמות הפריד כיננו. שאתה קרבן העבודה ועלי לצעוד
קדימה בלעדיך. איבני תופס עוד, שאני מדבר עליך אל אחריים ומנסה לבטא
במילים מה שאתה היית לכולנו. -

ראובן.

ה-18 ליוני 1941 נפגסנו באוטו העולה לעספייה שעל
 הר הכרמל. היתה זאת פגישתנו הראשונה עמו, ומאז
 ואילך נהדקו הקשרים ביננו הלוך והדק לרגל הפעולה המשותפת, אשר זמנה
 יחד את אותה חבורת האנשים, בני קבוצים טובים, מכנסות הארץ השונות.
 אכן, מטובה הדבר לרטום כבר עתה זכרונות על שאול, שזה עתה רק #
 התכוון לדרך החיים והפעולה, שאך זה נטה את שכלו לשאת בעול - והנה
 הורידה יד המקרה את אותו גוש הקורקר, במחצה השכם הנטויה ושאול הצעיר
 והרציני, הנאמן והספור, החרוץ והטוקד - הנה לפתע הוצא מן החשבון
 ואיננו...

חמטה הודטים תמימים חיינו עמו בכפיפה אחת. ישנו על אותה הרצפה, ש
 סעדנו על אותו השולחן ועל אותה המחצלת שנינו משנתנו. ערב ובוקר,
 יומם ולילה בצוותא חדא, בנקודה סנותקת מישוב עברי, בתנאי חיים,
 שהיתה כהט מטום מדה גדושה של הזדמנות למבחן לא רק לכטרונות של לימוד
 כי אם גם לא פחות מזה לתכונות אדם והליכות חיים. בתנאים אלה נתגלה
 לנו שאול כחבר טוב, אנושי ופשוט, אחראי ומסור, בעל מצפון ער ושומר
 עקרונות, הודע לעמוד על דעתו שלו ועם זאת נכון תמיד להקטיב וללמוד
 מפי אשיש סמנו, מקיים חסור את חובתו כשקט אך ביטודיות. בקטנות
 כבגדולות - את מלאכתו לא עשה רמיה. הוא ידע את החסר לו ובכל כוונותיו
 הצעירים והרעננים חתר להשיגו. צעיר היה לימים ואף שנות חיו בארץ
 ובקבוץ לא רבות ביותר ועם זאת החלה להסתמן בו אותה שרשיות סבורכת,
 אותו קטר אמיץ לתנועה ולטפעלה, אותה קבאות לרעיון ללדרך שבלעדיהם
 לא יתוור איש תנועה חלוצית-מהשכנית.

אכן, רכט שאול את אמון כולנו. תלינו בו תקוות והאמנו בעתידו. תפקיד
 אחראי למדי הוטל על שכלו - ריכוז הפעולה הערבית בדרום - והוא קבלו
 תוך כוונות פנימית, אמונה בכוחו ורצון דרוך. כשטיימנו את שרק חיינו
 המשותפים באותה תקופת לימוד בעספייה-נצרת וסימנו לפנינו את קוי הפעולה
 שלטמה הלשרנו את עצמנו, היה שאול בין התובעים לשים דגש קודם כל בפני
 מחננו אנו. הוא דבר על היחס היום יומי הפשוט כמיבון לעמדות עקרוניות
 ותבע את תיקון עצמנו בשרם נבוא לתקן אחרים. לא איש אשליות היה, אך,
 דומני, גם לא איש הרתיבה בפני מכשולים.

שלושה ימים לפני אותו יום השישי הטרמגי בקרתי בראשון-לציון. עד שעה מאוחרת בלילה ישכנו בחדרו תוך שיחה על המתרחש ועל אשר עלינו לעשות קבענו, כרגיל, את מועד פגישתנו הקרובה בשבוע הקרוב. מי פילל אז שעוד בטרם יגיע השבוע הקרוב יהיה כבר שאול מחוץ לכל חשבון של זמן?... אין בחמה על חיים צעירים הנקספים באכזריות כזאת על ידי המקרה העור. רק הכרה אחת יש בה לפחות טעם בחמה פורתא: המפעל שלמענו התכוונן שאול להקדיש את יכולתו ואת כוחותיו - המטן ימטן ובזה יציבו חבריו את המצבה הראויה ביותר על קברו.

אהרון כהן.

.. ..

ככל תנועת נוער, כן גם תנועתנו בגרמניה התחילה בקבוצת צופים חינוכית. מסכיב לקבוצת הצופים "בדרך" וגדוד החברים שהיוו את יסוד הקבוצה היה גם שאול. בן משפחה של יהודי מזרח-אירופה בגרמניה, אשר בעקם התנאים הכלכליים הצטופפו בגטו עוד לפני שהנאצים ציוו זאת. מעמד סתרוש זה היה, מטאת תנאיו הכלכליים, רחוק מתרבות המערב ואף חסר היה את אספד השורשיות היהודית המצינת את יהודי המזרח. יהודים חסרי כל סכוי אלה היו הקורבנות הראשונים של הנציות המסתוללת. רחוב מגורו של שאול "רחוב הגרנדייר" בברלין שטט לנאצים סמל נגדו הפנו את זעמם המתפרץ הראשון כנגד יהודי גרמניה. אך לא רק טביבת הגטו עצבה את דמותו. כמו ככל העולט שטשו גם כאן מרכזי העוני גם מרכזי המרי: במרחק מאות מטרים אחדות מדירתו נמצא בית "קרל ליבקנכט" מרכז של פועלים מהפכניים. שם הוא סבלה חלק מזמנו קורא עתוני פועלים, ומקטיב לויכוחים הסוערים שהתנהלו בזמן התקהלויות של פועלים טביב הבית.

אשר לומר שלא מבית מסודר או מבית ספר ציוני גם לא בהטפעת מיטתו
בא שאול לקבוצה ולקן אלא יטר מהרחוב. נדמה היה אז שהוא מפגר במקצת
לפי גילו, מעצורים רבים בכל, בעיקר ניכר היה הדבר מדיבורו - ככל
לטון היה. הרחוב היה בית ספרו בו הוא רכט בעירנות בלתי רגילה הכרה
וגיטה פרולטרית בלתי אמצעית. הופעה נדירה אצל נער יהודי בן הורים
אדוקים. בפטשותו המלכת התחיל להטפיע על חברי הקבוצה והגדוד.
בכל התקופות ציינה אותו חתירה בלתי פוסקת להגשמה. בהיותו בן 14 שטר
לי באחד הימים שהחליט לעזוב את ביה"ט בגדה "כתור סוציאליסט עלי
לעבוד". דברי הוכחה וטידולים לא הטפיעו, לאחר שאינו מוצא עבודה *
מקצועית הוא מתחיל לעבוד באסליז אביו. הנער נכנס לחיי עבודה
בעקבות רבה.

מאורע אחד מהזמן הזה שנשאר חרות בזכרון רבים מחברי התנועה בגרמניה,
מציין את אפיו; ואת קטריו לערכי התנועה. היה זה בערה טפקד הגיגי
כמוטבת הורף. חלקו בפעם הראשונה את סמל התנועה העולמית. שאול טחלה
טכב במיטתו אותו היום, אך כדי להסתתף במפקד באותו ערב הוא קם הור
וחלט - לא הועילו ההמצרות שיטכב. בטעת הנאום במפקד הוא נפל והתעלף
סרב חולטה.

עם עליית היטלר לשלטון מתחיל ארגון עליית הנוער. טרם ידענו מה תהיינה
תוצאות הטפעל. הטטנו ופיקטקנו אם נכון יהיה שחברינו יעזבו את הדרך
הרגילה להכשרה ועליה. קבוצה שוטרת טל עליית הנוער עוד לא הורכבה.
שאול מצטרף לקבוצה הראשונה שנבחרה בין מאות מעופדים טכל תטוצות *
גרמניה. אי-הטפוק מבית הוריו, הדכוי טיהודי התחיל. להרגיש כרחוב
(והוא חי כרחוב) טעלה את התסיסה לדוגת הכרה. בפטשות הוא אומר:
ציוני טטטע לעבוד, להיות פועל ציוני ולעלות לאלתר. טום היטוט או
קטפוק אינו טעכב אותו. הוא חטל את חטבונו עט הגולה וגטר אומר
לעלות. עט קבלת האיטור לעליה הבעתי לו את הרגשות הטטחה והחטט טטטטט
אצלי בערבוביה. טוחחתי עמו על הקוטי להטאר חבר תנועה בעין-הורוד בלי
קטרטים, אבל הוא נטרד בעליזות כאטרו: "טטפוך עלי". והוא גט לא הכזיב.
טח בארץ בלי כל הטעצורים החיצוניים התחילו תכונות אופיו היטרות
להתכלט.

הוא עובר התפתחות יפה בתור שומר, יציבות ומטטיות מציינות אותו. הנער המסגר הופך למועל ארצי-ישראלי. עם בואו לעין-חרוד הוא מתחיל לרקום את קשריו עם התנועה. סגול היה בנפש החיה של חברי הגדוד המפורזים בעין חרוד, תל-יוסף, תלפיות ועוד. כל הזדמנות של קשר עם חברי התנועה מנוצלת על ידו. הוא דואג לקיום פעולה מיוחדת של "התא השומר" בעין-חרוד. בבקורי בעין-חרוד כדי לטמור על הקשר עם חברי התנועה סגול תמיד רץ לתל-יוסף לקרוא לחברים, הוא שרוחב למרחביה אורי העבודה כדי להתייעץ איך לעודד איזה הסטן שרוצה לעבוד, ובזמן שהחברים דנים וטוקלים אם כדאי לנסוע לבית-אלשא לבקר את ארטור (חבר שהיה שליח בגרמניה) סגול מספיק כבר לרתום את הבהמות ומטיע את כולם לפעולה. יצירת הגרעין, היציאה המסותפת וההצטרפות לתנועה הארצי-ישרא. הם בעיקר פרי מאמץ בלתי רגיל של סגול. הצטרפות זו של ראטובי עליה תנועתנו בגרמניה לקיבוץ ג' קבע גם את דרך יתר הפעולה-הפצה חברות הנוער. ואסטר גם לחברים של אותה קבוצה בגולה (ראובן, גדעון) שנשארו כלי מטרת חברתית למצוא את מקומם. בעליזותו ופסטותו היה הוא בכל התקופה הזאת כח מעודד.

כשנודע לי שהוא בין 6 החברים שנקבעו לטמינריון לטאלה הערבית בזכרתי בטיול מערכנו לפני צאתו לקבוץ. נכנסנו לאיזה פרדס ערבי והוא אמר: האמין לי. אם ברלינאי כמוני למד עברית אלמד גם ערבית, שבלעדה לא תתואר שלמות רעיונית.

בהתסקה שחלה בסטנריון לרגל הבהירות נפגשנו לאחר שנים. הוא טפר לי מלא שמחה על התקדמותו בלימוד השפה, על תכנית להתחלת הפעולה הערבית. הוא הקדיש איזה סכת מערכי מנצרת שכתב לו על תפיסתו את יחסי העמים. יומים לפני האסון טפר לי א. באור בירושלים כי גלורייטקי הזקן הבטיח לבקר בקבוץ כדי להכירו. - טקרה נדיר - האסון הקדים לבוא. קו לקו התגבשה אשיותו. הפגה הנער המקופח בבית וברחוב שחר את עצמו. שמו אפונים לתנועה בתנאים לו קלים. ובמידה שהמבגר סגול לעצמו עיקרי הלכה ומעשה של מועל בעל הכרה. בכל תקופה הטיף מהמסקנות המעיוניות את צווי האגסטמה. אותה גיטה הביאה אותו להיות בין ראטובי המפעל הגדול שהתנועה עומדת לבצע. בלי שמץ יהירות שלאחר השגים לווה אותו תמיד כשחון עצמי שהוא נחלת אנשי המעטה. בכל המעברים הקטים בחייו במסך 12 שנה לו רגיותו תועה בלי דרך. צמוד לרעיון ולמפעל התנועה צעד בעקביות ובנאמנות בדרך התנועה שהעלתה אותו, והיה בין בונייה.

הימים חולפים, ואתה עוד מצפה לראותו נכנס לחד האוכל,
 ידיו בכיסיו וארסת הרהורים בטובה על פרצושו, או לטמוע
 ספיו חדרו מעניני דיומא - - - והכרה זו, שהוא לא יוסיף עוד להתהלך
 ביבנו, ממאנת להקבע. והרי היא בלתי טבעית כביכול, הרי אין לה מקום
 וצרכו. מטובה בכלל, להטלים עט הכרה מרה זו טאול, הוא עתה גוף רצוף
 וקר, טאולו נצנוץ עין סבעד לזכוכית המסקפים, אותו נצנוץ טלעיתים
 היה מביע כה הרבה, ככה ואיננו - - והמבנה של מחבתנו פשוט אינו
 מסוגל לקלוט את הדבר.
 - - - והלך חבר, שקועים היינו בדומיה - נדהמים וטותקים. וכבר למורת
 הסתגלנו, וזרנו למסלול חיינו הרגיל, החיוני והרעטני. והאט באמת
 הסתגלנו? האט באמת עלול החבר, אשר אליו היינו קטורים במסך הכים,
 להטכח? לא, אין זו הסתגלות, זה היא רק קליפה - - - והי שם עמוק,
 צורם הכאב, כאב אשר אינו יכול להיות טובע כפרצוף מכורכס, לא בדמעה
 מעוטה ולא באנחה יוצאת ידי הכל. רק אותם החיים אשר אליהם טאף כטובנו
 טאול - חיים אלה עצמם יהיו הכטוי לכאב על אשר טאול אינו בתוכט.

ברסה.

•••

אין דבר שאפשר להטוותו אל אותם הרגעים הגיומיים, **ג**
התבלתי ידוע שורץ לתוך החיים השופעים והורס. הרגע וההוה הבלתי
אמצעי של המקרה הם אכזריים ומטנורים מדי, מכדי יכולת עמידה בפניהם
עין בעין, ומורכבי ראש ומבט עובר איש על פני רעהו וחט כאין-אונים
של אנושיותו המסתוקקת לעזור.

רן כעת בכתבי את הטורות האלה, מתברר לי מה טעם עתה חיותי התנכרה
לו. ופרט לפרט אני אוסף את שאירע ולפני עומד בנין שלא ניתן לו
להטלט. ולאט לאט אני מבין כי הלכת אתה אל עולמך, שממנו אין דרך
אלינו, וטאליו יכולים לנו להגיע אך בעיני רוחנו:

אני רואה אותך ואת הדרך בה צעדנו יחד 11 שנה עם רגעי קרבה וריחוק
איטי ברחובות ברלין, כטיול ומחנה ביערות הישיט של מולדתנו הראשונה
בטיחה וויכוח בלהביט דלוקי רעיונות.

התנועה היתה לך היקר מכל. במסגרתה החלה מלחמתך לעצמאות מאותה השעה
סטרפת את הגשרים אל בית הורייך על סנת שתוכל לחיות לקראת עתיד יפה
יותר ורג הקוות. ובמלחמת זו נשאת מנצח.

לאחר זמן נפגשנו שנית בצלו של הגלבוש, אנונו מתל-יוסף ואתה מעין-
חרוד, ובמסותך התחלנו לגלות לעצמנו את יופיה של הארץ. במסותך רכטבו
את מולדתנו השניה. מתוך גדי הכרך וערפלי אמונה מזדקנת עלית ארצה
וכאן בארץ המטכת את מלחמתך למען הרעיון במסקניות ללא רתיעה. קטייט
ומכשולים אשר סכלו את דרך חיייהם של אחרים היו לך אך מניע מוגבר
לסגיטה קדימה.

ואחר במו הישיט הישיט והשיכורים לרגלי הרי גשרים אשר חיינום בטמחה
רומנטית קלילת כנפים.

ההיך ראשון. אנונו התבגרנו, ואתה ותנו. שורשיט עמוקים יותר ויותר
הכיתה בודדת היום יום שלנו ויחד עם ההתבגרות התבחרה והלכת לך
מטרתך ותפקידך, בתוך מטכת התפקידים והמטרות שלנו. - לאתור לקרבה
המכטיטלית כין שני העמים, וכבר הכל היה מוכן וכבר נעשו הצעדים
הראשונים...

ואט גירע המדהים אשר נראה לי טוב ששוב כהתקלסות וכזרית של כוונות

לרועגים לנבונתנו ולהגיוננו... אתה נחשפת מתוכנו.
ולנו נשזרנה רק תמונות מזכרונות של עבר אשר בעזרתן אנו נוטאים את
המחיריך ואת הכלתי ניתן לתפיסה של טעה זו.
במחשבתנו אתה חי ובמחשבתנו אתה תצמד לקראת העתיד.

אלברט.

.. ..

אור ירח קלוט, גטט זלעפונ, פנסיים מהבהבים, סופה
טוערת... גוט אנטיים מתנהל לאיטו, טער, טער... נשט

טוערת בקליטה לא מצוחה - ותנתק.

ציון לדמותו? טגולות? תכונות? - תכונה אחת, החסרה כל כך לכולנו -
טטנות. עטית דבר, טלוי תפקיד וחובה ללא גומר ודבריט. קנאי היה בטלוג
טוכנה הטוב של המלה. ידע לעמוד על דעתו - בטקט אך בתקיפות... מתוך
טילותיו הקצרות הקצונות טפע מעין בטחון, אמירת היטמוך עליי המטכמת
נטעה כך זיטון וטובה... טטוג הכרה כדרך התנועה. כלום קל היה לייליד
תרכות המערב הטקדן אך קטה התפיסה וכבוד הלטון, להעטיק ולהתמיד בלטוד
טפת העט הטכנ והליכותיו בלי טטענת הכרתית תנועתית מוצקה... זייל
טטוט מהטורה, זייל כדרוטלנו, ההולך בכטחה לקראת הטור - תגור, הטובה.
דמות המהטכנ.

החכמים מתהלכים קדורנית. פניהם כבוטזים בקרקע, כאילו כל אחד רוצה
להצטדק על שהוא עדיין חי על טלו"לו קרה האטון.

לפני זר מנשור לבן בצנצנת חרט שחורה. נגוד צבעיט דרטי... הצנצנת
המוצקה קבועה בדפוסה. הפרחים מתטטטים ומזדקפיט טעלה, מפיציט לכל
עבר את ריחה האריף המטכר...

מפינת החצר מתגלגליט הדי קולות רמים, מהדהד צחוק. מצאנו צורות לבשו
טטחה טטותטת-קבוצית, ומי טלוג מרגיט בטמחה יעמוד מהצד מחריט. אך מה
רחוקיט אנו מניב מטותף לכאב, לצער... והעומד מהצד... בטמחה מתגורייט
- וזולי טמר מדי...

..... ובחוף אור ירח קלוט...

גירא.

חרוק שניים - והאלט.

לפני מי תיליל ותזעק? לפני האסון העורף לפני מעלת חול דאבניט? -
אנחנו ידענו כי מאתנו נלקח שאול. נגדע כעץ בסער - ואיננו.
אנחנו ידענו כי בעצם העבודה נגדע. בעצם הכנותיו לפתח, בתנופה ובבלחש
את התפקיד התנועתי האחראי שהוטל עליו, במלחמה נגד הכצע הזנגלי והערבי,
המעסיק את השנאה בינינו וכין השועל והפלה הערבי - עמד שאול.
במלחמה נגד החותרים תחת מפלסט האחרון של היהודים המרוסקים בשצנות הטאטיז
ונגד אלה שראש פעיניהם לקיים לנצח את הדכוי.
כין המעשים היה אשר נבחרו להיות הגוטרס ובראשית העבודה הזאת - אבד.
זאת יודעים אנחנו, זאת יודעת התנועה. אך לחטף אין עיניים והסות אין לו
לב. אין לנו אל ולא מלכות שמיים ואין לזעקה אל מי שתפרוץ...

תזעף הרוח במלוא הארץ, תשיר עליי, תמרוט חורשות, תיכב נכאיים בטדקי
הצריטים ונטלשל יריעות והלים...
ריקים ישורעו שדות ומגרשים ודרמים יתוסות ימשכו אל האין...
מתחת לשמיים אפורים טחופי טערה - - - - -

חרוק שניים - והאלט.

ודע -

דע כי אחרי האדם לא נשאר דבר זולתי. אטר פעל, אשר יצר ואטר הוליד.
אין זאת כחמה, אין כזה כטוי של פמש,
ובכל זאת:
לא ישאר הבן יתום, מפעל החיים לא יעזב והגטר יגוטר.